

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1610/2023
27.11.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник у поступку по ревизији Радмила Симић, адвокат из ..., против туженог Клинички центар „Крагујевац“ Крагујевац, чији је законски заступник Државно правобранилаштво, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1334/22 од 14.12.2022. године, у седници одржаној 27.11.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1334/22 од 14.12.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крагујевцу П1 2219/21 од 05.11.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени да тужиљи плати 120.000,00 динара, са законском затезном каматом и то: на износ од 60.000,00 динара од 03.05.2019. године и на износ од 60.000,00 динара од 03.06.2019. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиљи плати трошкове поступка у износу од 31.400,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1334/22 од 14.12.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда тако што је одбијен тужбени захтев, којим је тражено да се обавезе тужени да тужиљи исплати износ од 120.000,00 динара, са законском затезном каматом и то: на износ од 60.000,00 динара од 03.05.2019. године и на износ од 60.000,00 динара од 03.06.2019. године до исплате и обавезана тужилца да туженом (услед очигледне омашке у писању наведено тужиоцу) на име трошкова првичног поступка плати износ од 46.500,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилца је изјавила благовремену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права, с тим што је предложила да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној применом члана 404. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је оценио да је ревизија дозвољена у смислу члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/2011 ... 10/2023), због чега није било потребе да се разматра испуњеност услова из члана 404. ЗПП у погледу изузетне дозвољености изјављене ревизије.

Испитујући побијану пресуду, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни суд је утврдио да ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је са банком „Intesa“ АД Београд закључила више уговора о кредиту: 10.10.2016. године (стамбени), 28.12.2016. године (рефинасирајући), 07.03.2017. године (готовински) и 16.08.2017. године (готовински), а за последња три уговора закључени су и Анекси бр.1 од 19.11.2018. године. Према уговорима о кредиту, тужила је била у обавези да на дан плаћања обавеза обезбеди потребна средства на свом текућем рачуну код банке „Intesa“ АД Београд и то до коначне отплате свих дуговања, да доспеле ануитете и остала потраживања плаћа трајним налогом, да пре пуштања кредита у течај положи банци ради правилног и уредног извршења обавеза средство обезбеђења наплате, између осталог, и у виду административне забране на зараду оверену од стране послодавца. У ту сврху, тужила је у време закључења наведених уговора (2016. и 2017. године) код туженог Клинички центар „Крагујевац“ као послодавца оверила бланко административне забране, које у случају активирања попуњава банка (износ ануитета) када се стекну услови да се административна забрана активира и када тужени износ обавезе из административне забране треба да обустави од зараде тужиле, након чега их је доставила банци „Intesa“ АД Београд, овлашћујући је за њихову употребу.

Решењем о извршењу Основног суда у Крагујевцу ИИ 4488/18 од 22.08.2018. године, по предлогу извршног повериоца ББ против овде тужиле као извршног дужника одређено је извршење ради намирења новчаног потраживања у износу од 836.965,00 динара, са законском затезном каматом и трошковима извршења. Закључком јавног извршитеља Данице Чоловић од 03.10.2018. године одређени су предмет и средство извршења (по наведеном решењу о извршењу) пленидбом 2/3 дела месечне зараде и других сталних новчаних примања која тужила као извршни дужник остварује код туженог као свог послодавца (који закључак је тужени примио 04.10.2018. године). Економско – финансијским вештачењем утврђено је да је тужени, поступајући по овом закључку, обуставио од зараде тужиле: дана 01.11.2018. године износ од 39.228,79 динара (од зараде за октобар 2018. године) и дана 03.12.2018. године износ од 39.228,79 динара (од зараде за новембар 2018. године) и пребацио их са свог рачуна на рачун јавног извршитеља.

По захтеву тужиле, банка „Intesa“ АД Београд активирала је дана 04.12.2018. године две административне забране издате по уговору о кредиту од 10.10.2016. године (у износу од 257,96 евра у динарској противредности) и уговору о кредиту од 07.03.2017. године (у износу од 568,39 евра), са доспећем од 28.12.2018. године, а дана 05.12.2018. године још једну административну забрану по уговору о кредиту од 07.12.2018. године (у износу од 18.710,48 динара), са доспећем 07.12.2018. године.

Вештачењем је утврђено да је, поступајући по наведеним административним забранама, тужени обуставио од зараде тужиле следеће новчане износе: дана 03.01.2019. године износ од 30.955,20 динара и износ од 18.710,45 динара (од зараде за децембар 2018. године), дана 01.02.2019. године износ од 18.710,48 динара (од зараде за јануар 2019. године) и дана 01.03.2019. године износ од 68.206,80 динара и износ од 18.740,48 динара (од зараде за фебруар 2019. године). У овом периоду (од зараде тужиле за децембар 2018. године, јануар и фебруар 2019. године) нису вршене обуставе по закључку Јавног извршитеља од 03.10.2018. године.

Након дописа Јавног извршитеља од 25.03.2019. године и доношења решења Јавног извршитеља ИИ 2080/18 од 04.04.2019. године којим је усвојен предлог извршног повериоца ББ и обавезан овде тужени као послодавац тужиле као извршног дужника да исплати износ од 117.686,37 динара на име непренетих obroка зараде тужиле, који као послодавац није запленио и наплатио, уз остављање рока туженом од 8 дана да измири дуговање (који је исплаћен принудном наплатом са рачуна туженог као послодавца дана 21.02.2020. године), тужени је наставио извршење по закључку Јавног извршитеља од 03.10.2018. године. Вештачењем је утврђено да је, поступајући по закључку Јавног извршитеља од 03.10.2018. године, тужени извршио обуставу од зараде тужиле: дана 03.05.2019. године износа од 60.000,00 динара (од зараде за април 2019. године) и дана 03.06.2019. године износа од 60.000,00 динара (од зараде за мај 2019. године). За ове месеце тужени није вршио обуставу од зараде тужиле по административним забранама издатим у корист банке „Intesa” АД Београд. У периоду април и мај 2019. године, месечне обавезе по кредитима банке тужиле је плаћала реализацијом издатих трајних налога.

Вештачењем је даље утврђено да је укупна оптерећеност зараде тужиле, имајући у виду само њене обавезе према закључку Јавног извршитеља, износила: за април 2019. године 53,95%, а за мај 2019. године 56,24%, а да је имајући у виду и њене месечне обавезе по кредитима банке (које нису обустављене од њене зараде од стране туженог према административним забранама, већ су плаћене реализацијом издатих трајних налога) оптерећеност зараде тужиле за април и мај 2019. године превазилазила висину њене месечне зараде код туженог. Утврђено је да су пленидбе које су, на основу закључка јавног извршитеља од 03.10.2018. године, извршене од зараде тужиле 03.05.2019. године и 03.06.2019. године у износима од по 60.000,00 динара (које она потражује тужбени захевом), представљале раскњижени дуг тужиле по наведеном закључку о извршењу и да наведеног дана када су вршене обуставе зараде, није било двоструког раскњижавања.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је основан тужбени захтев тужиле којим потражује од туженог накнаду штете, с позивом на одредбе чланова 258. став 1., 270. и 297. Закона о извршењу и обезбеђењу и члана 164. Закона о раду. Према ставу првостепеног суда, административне забране издате у корист банке као повериоца тужиле имају дејство решења о извршењу од дана издавања, односно потписивања исте од стране туженог као послодавца тужиле (2016. године и 2017. године), а не од дана активирања (04.12.2018. године и 05.12.2018. године), тако да имају првенство у погледу редоследа намирења у односу на закључак Јавног извршитеља од 03.10.2018. године. Стога је тужени поступајући супротно наведеним законским одредбама прекорачио законски максимум извршења на заради тужиле споводећи извршење по наведеном закључку Јавног извршитеља од 03.11.2018. године у априлу и мају 2019. године, због чега је тужиле у наведена два

месеца остала у потпуности без зараде, чиме је угрозио њену егзистенцију и причинио јој штету коју је дужан да јој накнади.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев, сматрајући да је првостепени суд на правилно и потпуно утврђено чињенично стање погрешно применио материјално право. Према ставу другостепеног суда, административна забрана представља начин испуњења обавезе и то забраном исплате зараде са престанком извршног дужника, која има дејство (у материјалном смислу) решења о извршењу на заради само кад је активирана, а активирана је так кад се достави послодавцу ради забране исплате зараде. У време достављања закључка јавног извршитеља од 03.11.2018. године туженом (дана 04.10.2018.године), административне забране по кредитима које је тужила закључила са банком (из 2016. и 2017. године) нису биле активирани, тужила је обавезе по кредитима плаћала трајним налогом. Банка је административне забране (које су издате током 2016. године и 2017. године) активирала тек у децембру 2018. године, па је тужени обустављајући од зараде тужиле за април и мај 2019. године у корист јавног извршитеља износе од по 60.000,00 динара, на основу наведеног закључка испоштовао редослед намирења у складу са одредбом члана 270. став 1. Закона о извршењу и обезбеђењу.

По оцени Врховног суда побијана другостепена одлука је заснована на правилној примени материјалног права.

Законом о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/05 ... 75/14), чланом 164. прописано је да ако запослени претрпи повреду на раду или штету на раду или у вези са радом, послодавац је дужан да му надокнади штету у складу са законом и општим актом.

Законом о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС”, бр. 36/11 и 139/14), чланом 19. став 1. тачка 13. прописано је да уговор о кредиту као обавезни елемент садржи врсте средстава обезбеђења, могућност за њихову замену током периода отплате кредита, као и услове активирања тих средстава у случају неизмиривања обавеза.

Законом о извршењу и обезбеђењу - ЗИО („Службени гласник РС“ бр. 106/15 ... 113/17 – аутентично тумачење), важећем у време активирања административних забрана на које се тужба позива, чланом 258. став 1. (ограничење на заради запосленог) прописано је да извршења на заради или плати, накнаде зараде односно накнади плате, могу да се спроведу у висини до 2/3 дела зараде. Чланом 259. истог закона (извршне радње), прописано је да се извршење на новчаном потраживању извршног дужника спроводи пленидбом и преносом потраживања ради намирења извршног повериоца. Чланом 262. став 1. овог закона (који регулише обим пленидбе и преноса), прописано је да потраживање извршног дужника може да се заплени и пренесе само у висини потребној да се намири потраживање извршног повериоца, изузев код недељивог потраживања; ако више извршних поверилаца захтева извршење на истом дељивом потраживању довољном да сви намире, пленидба и пренос одређује се посебно у корист сваког у одговарајућим износима (став 2.). Чланом 263. (који регулише пленидбу потраживања), прописано је да је потраживање извршног дужника заплењено када се решење о извршењу достави дужнику извршног дужника (став 1.); пленидбом се забрањује дужнику извршног дужника да испуни потраживање извршног дужнику, а извршном дужнику да наплати или располаже њиме и залогом којем је оно обезбеђено

(став 2.). Чланом 270. став 1. овог закона (који регулише редослед намирења извршних поверилаца), прописано је да ако је више извршних поверилаца поднело предлог за извршење на истом потраживању, а сви не могу да се намире у целини, редослед њиховог намирења одређује се према дану пријема предлога за извршење у суду, а наредни извршни поверилац намирује се када се претходни намири у целини.

Чланом 288. став 1. ЗИО, прописано је да се на извршење на заради и другим сталним новчаним примањима извршног дужника примењују одредбе о извршењу на новчаном потраживању извршног дужника (члан 256. – 287.), ако одредбама ове главе закона није другачије одређено; зарада обухвата сва примања запосленог по основу рада, без пореза и доприноса који се плаћају из зараде (став 2.). Чланом 289. овог закона, прописано је да се у решењу о извршењу на заради одређује пленидба дела зараде извршног дужника и налаже послодавцу да заплешени износ исплаћује извршном повериоцу док се потраживање извршног повериоца не намири у целини. Чланом 297. став 1. овог закона, прописано је да забрана исплате зараде са пристанком извршног дужника (административна забрана) има дејство решења о извршењу на заради. Према ставу 2. овог члана, упркос административној забрани, извршни повериоци који потражују законско издржавање, новчану ренту за издржавање која је изгубљена услед смрти дужника издржавања и новчану ренту због потпуне или делимичне неспособности за рад намирују се пре поверилаца у чију корист је уведена административна забрана, до пуног износа или сразмерно висини потраживања иако је извршење или намирење потраживања обухваћено административном забраном већ почело.

Из наведених законских одредби, и по оцени Врховног суда, како то правилно закључује другостепени суд, произлази да административна забрана (забрана исплате зараде са пристанком дужника) представља начин испуњења обавезе дужника, која има дејство (у материјалном смислу) решења о извршењу на зараде само када је активирана у смислу цитиране одредбе члана 279. став 1. Закона о извршењу и обезбеђењу - ЗИО, а активирана је тек кад се достави послодавцу ради спровођења забране исплате зараде. До активирања, она представља средство обезбеђења у смислу члана 19. став 1. тачка 13. Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС”, бр. 36/11 и 139/14).

У конкретном случају, према утврђеном чињеничном стању, уговорима о кредиту из 2016. и 2017. године тужила као корисник кредита (која је у то време била запослена код туженог) обавезала се према банци „Intesa“ АД Београд као даваоцу кредита да обезбеди потребна средства на свом текућем рачуну код ове банке и то до коначне отплате свих дуговања, да доспеле ануитете и остала потраживања плаћа банци путем трајног налога (на свом рачуну преко којег прима зараду), а да као средство обезбеђења, између осталог, преда банци административну забрану оверену од стране послодавца. У ту сврху, тужила је у време закључења наведених уговора (2016. и 2017. године) код туженог као послодавца оверила бланко административне забране, које у случају активирања попуњава банка (износ ануитета) када се стекну услови да се административна забрана активира и када тужени износ обавезе из административне забране треба да обустави од зараде тужиле, након чега их је доставила банци овлашћујући је за њихову употребу. То значи, према ставу Врховног суда, да је тужила овластила банку да средства обезбеђења може употребити за наплату потраживања у случају непоштовања одредби уговора (кашњења у плаћању обавезе). Стога су бланко административне забране, које је тужила издала 2017. и

2018. године, представљале у време издавања само средство обезбеђења уредног измиривања обавеза тужиле као дужника према банци као повериоцу. Тек од 04.12.2018. и 05.12.2018. године као момента када је банка као поверилац тражбине, на захтев тужиле као дужника, активирала ове административне забране и доставила их овде туженом као послодавцу тужиле, са попуњеним износима доспелог дуга по свакој од партија кредита (како је то утврђено економско финансијским вештачењем), оне имају дејство решења о извршењу на заради тужиле у смислу цитираних одредаба члана 279. став 1. ЗИО.

У међувремену, између оверавања административних забрана (2016. и 2017. године) и њиховог активирања од стране банке као повериоца против тужиле као дужника (04.12.2018. и 05.12.2018. године), покренут је извршни поступак пред Основним судом у Крагујевцу (по предлогу физичког лица као повериоца) у коме је донето решење о извршењу ИИ 4488/18 од 22.08.2018. године којим је одређено извршење ради намирања новчаног потраживања у износу од 836.965,00 динара, са законском затезном каматом и трошковима извршења и закључак Јавног извршитеља од 03.10.2018. године којим су одређени предмет и средство извршења (по наведеном решењу о извршењу) пленидбом 2/3 дела месечне зараде и других сталних новчаних примања која тужила као извршни дужник остварује код туженог као свог послодавца (који закључак је тужени примио 04.10.2018. године).

У таквој ситуацији, супротно наводима ревизије, тужени је као послодавац тужиле правилно поступио када је поступајући по закључку Јавног извршитеља од 03.10.2018. године, донетог у поступку спровођења решења о извршењу ИИ 4488/18 од 22.08.2018. године у време када административне забране у корист банке „Intesa“ АД Београд нису биле активирани, те нису ни могле имати својство решења о извршењу, започео извршење на заради тужиле из октобра и новембра 2018. године, а након активирања административних забрана (04.12.2018. године и 05.12.2018. године) наставио извршење на заради тужиле, обуставом новчаних износа од по 60.000,00 динара априла и маја 2019. године у смислу цитираних одредаба члана 270. (редослед намирања извршних поверилаца), у вези чланова 263. став 1. и 289. ЗИО. Наиме, потраживање извршног дужника заплешено је када се решење о извршењу достави дужнику извршног дужника – послодавцу (члан 263. ста 1. ЗИО), а то што послодавац сваког месеца, сукцесивно, од зараде запосленог обуставља одређене новчане износе је у складу са чланом 289. овог закона којим је прописано да се у решењу о извршењу на заради одређује пленидба дела зараде извршног дужника и налаже послодавцу да заплешени износ исплаћује извршном повериоцу док се потраживање извршног повериоца не намири у целини.

Такође, супротно наводима ревизије, и по ставу Врховног суда у поступку спровођења извршења на заради тужиле по закључку јавног извршитеља није прекорачен законски максимум прописан одредбом члана 258. став 1. Закона о извршењу и обезбеђењу - ЗИО, важећег у време извршених обустава од зараде тужиле (април и мај 2019. године) јер је вештачењем утврђено да је укупна оптерећеност зараде тужиле за април 2019. године износила 53,95%, а за мај 2019. године 56,24%, односно било је испод тада важећег законског минимума од 2/3 дела зараде. И по ставу Врховног суда, нема утицаја на другачију одлуку чињеница да су обавезе по кредитима банке у наведеним месецима плаћене од стране тужиле реализацијом издатих трајних налога (што је и била њена обавеза по уговорима о кредиту) и да су укупне обавезе тужиле (по закључку извршитеља и по кредитима) прелазиле висину месечне зараде

тужиље код туженог. Ово с тога што се плаћање обавезе по уговору о кредиту путем трајног налога извршава са текућег рачуна корисника кредита у корист банке и нема утицаја на законски максимум од 2/3 од зараде који се односи само на обуставе од зараде који се врши у судском поступку извршења.

Код изнетог, изведеним доказима тужиља није у смислу правила о терету доказивања из члана 231. ЗПП доказала да је радњама туженог (обуставом зараде за април и мај 2019. године новчаних износа од по 60.000,00 динара) било незаконитог и неправилног поступања којима јој је прузроковао штету у смислу члана 164. Закона о раду, коју би имао обавезу да јој надокнади.

Остали наводи ревизије тужиље којима се непосредно или посредно односе на спроведени доказни поступак и оцену доказа који се непосредно или посредно односе на спроведени доказни поступак и оцену доказа, упућују на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, нису посебно разматрани, будући да не представљају дозвољен ревизијски разлог.

Са напред наведених разлога, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**